

LANG LEVE DE TELEVISIE

Is televisie kijken slecht voor kinderen? Dat valt enorm mee, aldus de Belgische professor Wouter Duyck. Sterker nog: televisie heeft volgens hem een positief effect op de taalontwikkeling. Maar het is niet zo simpel als tv aanzetten en klaar.

Wat een geruststellend nieuws. Hoe kwam u tot die conclusie?

“Vorig jaar stond in een Belgische krant een artikel met het nogal verontrustende nieuws dat peuters die regelmatig televisie kijken hun ontwikkeling meer kwaad zouden doen dan goed. Veel ouders zullen zich erg schuldig hebben gevoeld bij het lezen van dat stuk. Het artikel bleek gebaseerd op een aantal Amerikaanse onderzoeken waarbij ouders werd afgeraden om kinderen jonger dan twee jaar televisie te laten kijken. Dat zou namelijk een nadelig effect hebben op hun taalontwikkeling. Toen was mijn belangstelling gewekt. Mijn vakgebied is namelijk tweetaligheid en ik ken een Amerikaans onderzoek naar Spaanstalige kinderen in Amerika waaruit bleek dat het kijken naar Engelstalige tekenfilms juist een positief effect had op hun beheersing van het Engels. Het leek me heel raar als televisie kijken wél een gunstig effect zou hebben op het verwerven van een tweede taal, maar opeens negatief zou uitwerken op de beheersing van de moedertaal.

Ik ben toen in dat onderwerp gedoken en kwam erachter dat de studies waar dat krantenartikel op was gebaseerd, niet allemaal even goede studies waren. Er werd daarin gerapporteerd dat kinderen die vaker televisie kijken ook een enigszins belemmerde taalontwikkeling hebben. Maar dat betekent nog niet dat televisie kijken die taalachterstand ook veroorzaakt! Het is bijvoorbeeld mogelijk dat dit wordt veroorzaakt door de sociale achtergrond van die kinderen. Kinderen uit sociaal zwakkere milieus hebben vaak een slechtere woordenschat en in die milieus staat ook de televisie langer aan. Maar het is te kort door de bocht om dan de televisie als schuldige aan te wijzen. Het kan ook zo zijn dat ouders uit sociaal zwakkere milieus de taalontwikkeling van hun kinderen niet genoeg stimuleren. Of dat kinderen met minder aanleg voor taal veel televisie kijken, omdat ze een boekje lezen niet leuk vinden.

Ik verdiepte me verder in dit onderwerp en trof een hele reeks onderzoeken aan waaruit blijkt dat er juist positieve verbanden zijn tussen televisie kijken en taalontwikkeling. In de Verenigde Staten is verschillende malen aangetoond dat peuters die vaak naar Sesamstraat kijken een grotere woordenschat hebben. Experimenteel onderzoek heeft ook uitgewezen dat peuters actief woorden verwerven en produceren die in televisieprogramma's voorkomen. Ik maak dat zelf ook mee met mijn zoontje van vijf. Gisteren zei hij opeens: ‘Papa, hoe zit dat met die klimaatverandering?’ Dat woord had hij van de televisie. Zo weet hij dankzij televisie ook al wat een automatische piloot is.

De meeste verbanden tussen taalverwerving en televisie kijken zijn dus positief. Turkse en Amerikaanse onderzoeken hebben bovendien aangetoond dat educatieve televisieprogramma's leiden tot een vroege schoolgeschiktheid bij kinderen.

Maar het is niet zo dat je als ouder gewoon de televisie kunt aanzetten en achterover kunt leunen. Televisie is eenrichtingsverkeer. Echt goed praten leren kinderen door interactie met anderen. Blijf dus gewoon praten met je kinderen. Op die manier leren ze nieuwe woorden actief gebruiken. Maar voor het verruimen van de woordenschat is de televisie niet slecht.”

Zijn er programma's die op dat gebied beter scoren bij kinderen dan andere?

“Sesamstraat is een goed programma. Het kind wordt aangesproken en uitgenodigd om mee te doen. Teletubbies heeft geen positief effect op de taalontwikkeling, omdat er amper of niet in wordt gesproken. Maar ook hier is die arme Tinky Winky niet verantwoordelijk voor de tragere taalontwikkeling van een kind. Waarschijnlijk vinden juist kinderen met een tragere taalontwikkeling Teletubbies een aantrekkelijk programma.”

Waarom vindt u dit onderwerp zo interessant?

“Taalverwerving bij kinderen raakt aan een belangrijke maatschappelijke problematiek. Migranten hebben het vaak moeilijk op de arbeidsmarkt omdat ze geen goed Nederlands spreken. Ik weet niet hoe dat bij jullie in Nederland is, maar in België sturen autochtone ouders hun kinderen vanaf drie jaar naar de kleuterschool. Maar allochtone ouders houden hun kinderen tot zes jaar thuis – dat kan namelijk bij ons. Doordat die kinderen thuis blijven, worden ze nooit blootgesteld aan het Nederlands. Daardoor hebben ze een grote taalachterstand en die werkt door als ze volwassen zijn. Televisie kan een zeer goedkoop middel zijn om hen te helpen bij het verwerven van het Nederlands.

Ik zeg dus: gebruik die televisie! Hoe meer taalstimulatie hoe beter. De meeste ouders hebben liever dat hun kinderen met hun blokkendoos spelen dan dat ze televisie kijken. Maar het is voor de taalontwikkeling misschien wel beter om een uurtje Ketnet te kijken dan met de blokkendoos te spelen.”

Geldt dat ook voor heel jonge kinderen?

“Nee. Het positieve effect van televisie kijken lijkt alleen te gelden voor kinderen ouder dan twee jaar. Baby's zijn nog te veel bezig met heel basale processen zoals het onderscheiden van klanken en het horen van pauzes tussen de woorden. Het heeft daarom geen nut om een baby voor de televisie te zetten. Het kan ook geen kwaad en soms is het erg handig voor de ouders. De Amerikaanse beroepsvereniging van pedagogen raadt aan om het televisiekijken te beperken voor baby's, maar er zijn nooit echt negatieve effecten gemeten.”

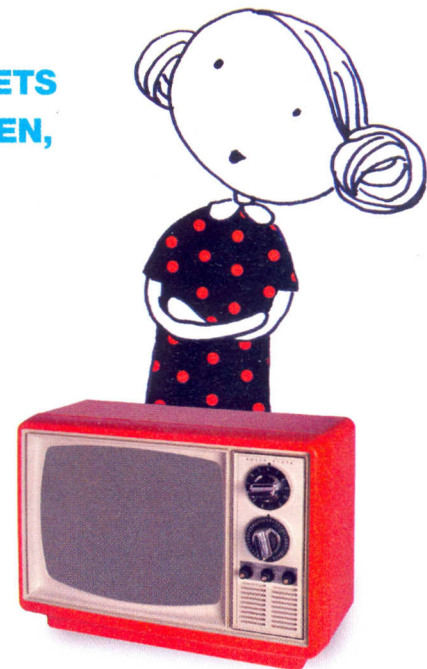
Maar een kind dat televisie kijkt, zit alleen maar en is niet actief. En dat is nou juist het grote bezwaar dat aan televisie kijken kleeft.

“Dat klopt. Een kind moet veel dingen leren, niet alleen taal. Het moet leren nadenken en redeneren. Het moet dingen leren op motorisch en sociaal gebied. En op dat gebied heeft de televisie weinig te bieden. Televisie kijken ja, maar met mate. Mijn zoontje mag geen acht uur voor de televisie hangen. Hij moet ook in een groep leren spelen. Als kinderen te veel televisie kijken, komen de klassieke manieren waarop ze vaardigheden leren op het tweede plan. En dat is wél schadelijk.

Maar aan de andere kant moeten we niet halsstarrig vasthouden aan de klassieke leermiddelen. Boeken zijn natuurlijk waardevol, maar ook televisie, internet en zelfs computerspelletjes kunnen positieve leereffecten hebben. Er zijn studies die aantonen dat kinderen door het spelen van computerspelletjes hun oog voor details trainen. Door te computeren leren kinderen op jonge leeftijd allerlei vaardigheden. Mijn zoontje kan bijvoorbeeld op de laptop al naar een website surfen. Computeren is misschien minder creatief en kinderen spelen misschien minder in de tuin, maar ze worden toch voor uitdagingen gesteld. Er is nooit aangetoond dat het IQ van kinderen zakt door televisie kijken en computeren.

De vraag is natuurlijk ook: wat vind jij belangrijk? Dat een kind zich lichamelijk ontwikkelt? In een maatschappij waar cognitief presteren belangrijk is, vind ik het logisch om daar ook aandacht aan te besteden. Uiteraard, twaalf uren achter elkaar gamen is ongezond. Daar krijg je hoofdpijn van. Als kinderen eenmaal naar school en naar de universiteit gaan, gaat hun motorische ontwikkeling achteruit. En dat moet wel bewaakt worden. Want als ze als kind al niet bewegen, dan komt het er later helemaal niet meer van.” ●

‘EEN BABY HEEFT NIETS AAN TELEVISIE KIJKEN, MAAR EEN PEUTER SOMS WEL’

SIMPLIFY YOUR LIFE - FEEL CONNECTED - LIVE MINDFULLY - SPOIL YOURSELF

flow

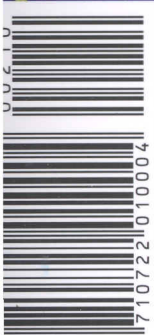
Durven is even je evenwicht verliezen; niet durven uiteindelijk jezelf verliezen.

SØREN KIERKEGAARD

NOOIT MEER RUZIE
dankzij nieuwe relatie-inzichten
Helemaal terug: de hobby
TEGENSLAG GEEFT KRACHT

MET GRATIS
* Kaarten en enveloppen
* Leesnotitieboek
* Inspiratieposter

NUMMER 2 - 2010 - € 6,95